

Tietokantasovellus

Tietokantasovellus

- Kurssin sisältö
- Suoritustapa
- Aikataulut
- Oppimateriaali

Tietokantasovellus - Sisältö

- Kurssilla opetellaan
  - Tietokannan suunnittelua käytännössä
  - Tietokantaohjelmointia
  - Verkkosovelluksen periaatteita (erityisesti web-sovellus)
  - Web-käyttöliittymän toteutusperiaatteita
- Esitietovaatimukset:
  - Tietokantojen perusteet, Ohjelmoinnin perusteet, Ohjelmistotekniikan menetelmät (Käyttöliittymät)

Tietokantasovellus - suoritus

- Kurssi suoritetaan tekemällä harjoitustyö
  - pieni selainpohjaiseen käyttöliittymään perustuva tietokantasovellus
  - suunnittelu + toteutus + esittely
    - kaikki osat vaaditaan

Tietokantasovellus - suoritus

- Aikatauluhahmotelma:
- viikko 1: aiheen täsmennys + yleiskaavio + luettelo käyttötapauksista + tietosisältö
- viikko 2: suunnitteludokumentti + tietokannan rakenne + toimiva ympäristö + kannan pystytys
- viikko 3: käyttöliittymä + hahmotelma ohjelmiston rakenteesta + minitoteutus
- viikko 4: lisää toiminnallisuutta + käyttöliittymän yksityiskohdat
- viikko 5: toteutus edistyy, lisää toiminnallisuutta, ohjelmointi, testaus
- viikko 6: toteutusdokumentti, demo
- viikko 7: työ tarkastukseen
- viikko 8 tai 9: palaute opiskelijalle

Tietokantasovellus - suoritus

- Suoritukseen kuuluvat dokumentit:
  - Suunnitteludokumentti (2-5 s)
    - sovelluksen suunnitelma
    - viikolla 1-2 (palaute samalla viikolla)
    - korjattavissa palautteen perusteella,
    - vain lopullinen versio otetaan huomioon arvostelussa
  - Toteutusdokumentti
    - tekninen dokumentti ratkaisusta
- Dokumentit voidaan nähdä yhtenä ylläpidettävänä kokonaisuutena

Tietokantasovellus - suoritus

- Dokumenteissa pyritään tiiviiseen ilmaisuun, joka kuitenkin on
  - Riittävä ratkaisun ymmärtämiseksi
  - Noudattaa edeltävillä kurseilla opittuja periaatteita (menetelmät & tekniikat)
  - Oppimateriaalisivulta löytyy dokumentointiohje

Suunnitteludokumentti

- Yleiskuva järjestelmästä
  - Sidosryhmäkaavio
  - Käyttäjryhmät
- Käyttötapaukset
- Järjestelmän tietosisältö
  - Käsitekaavio
  - Selitykset
- Käyttöliittymän hahmotelma
- Relatiotietokannan rakenne

Toteutusdokumentti

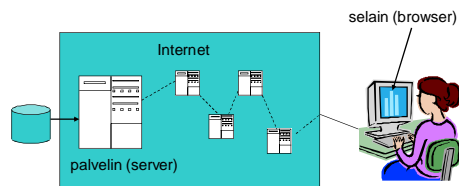
- Ohjelmiston yleisrakenne
- Järjestelmän komponentit
  - Sivut (staattiset / generoidut)
  - Ohjelmat – ohjelman tehtävä
- Asennustiedot
- Käyttöohje (jos tarpeen)
- Ohjelmat liitteenä

Tietokantasovellus - arvostelusta

- toiminnallisuus
  - sovitut toimivat perustoiminnot riittävät
  - tietoa pitää pystyä viemään kantaan ja hakemaan sieltä, tarkistukset
  - puutteet ja virheet vähentävät arvosanaa
  - **samanlainen käyttökin hallittava**
- käytettävyys
  - käytettävyyden tulisi olla kohtuullisen hyvä - ei kirjoiteta asioita, jotka järjestelmä tietää, ei erityisen kimpelöä
  - toimiva, mutta ei välttämättä loistokas
  - selvät käytettävyyspuutteet alentavat arvosanaa
  - Kurssimateriaaliin liitetään lyhyt käytettävyysmateriaali
- dokumentin laatu
  - dokumentin tulisi olla riittävän laaja sovelluksen rakenteen ymmärtämiseksi
  - sen tulisi olla yhdenmukainen toteutuksen kanssa
  - ja käyttää kurssilla opittuja tekniikoita
  - puutteet ja virheet alentavat arvosanaa
- toteutuksen laatu
  - ohjelmakoodin tulisi olla kohtuullisen laadukasta - ei copy/paste -tyyliä eikä kökkökoodia
  - tietokannan pitää olla toimiva

Web-sovellus

- Käyttöliittymä toimii selaimessa
- Sivut tuotetaan palvelimessa, saavutettavissa verkon kautta

Web-sovellus

- Palvelin voi olla monitasoinen
  - Sovelluspalvelin
    - Tuottaa sivut
    - Ottaa vastaan käyttäjän lähettämät pyynnöt
  - Tietokantapalvelin
    - Hoitaa tietokantaa

Web-sovellus

- o Selain osaa
  - Näyttää HTML-kielistä aineistoa mahdollisen tyyliäärittelyn (css) ohjaamana
  - Tallentaa ja välittää evästeitä (cookie)
  - Ottaa vastaan käyttäjän syöttämiä lomaketietoja ja välittää ne palvelimelle pyynnön yhteydessä
  - (Suorittaa JavaScript-koodia)
  - (Suorittaa appletteja tai muita ladattavia komponentteja, jos käyttäjä sallii - ympäristöriippuvaa)

Web-sovellus

- o Sovelluspalvelimen tehtävänä on tuottaa vastauksia selaimelta tuleviin aineistopyyntöihin
- o Vastaus aineistopyyntöön voi olla
  - Staattinen sivu
  - Ohjelman dynaamisesti tuottama sivu
    - o Tämän harjoitustyön sivuista pääosa

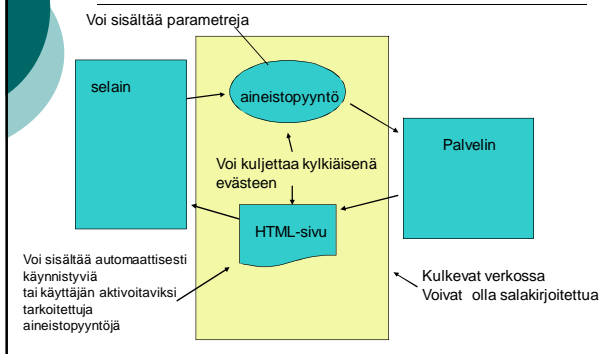
Web-sovellus

- o Aineistopyyntö esitetään URL (universal resource locator) -muodossa
- o Tyypillisesti pyyntö aktivoidaan näpäyttämällä linkkiä tai lähettämällä lomake, johon URL on liitetty.
- o HTML-sivuun voi olla upotettuna aineistopyyntöjä, esim. kuvaviitteet, jotka aktivoituvat automaattisesti ilman käyttäjän toimenpiteitä

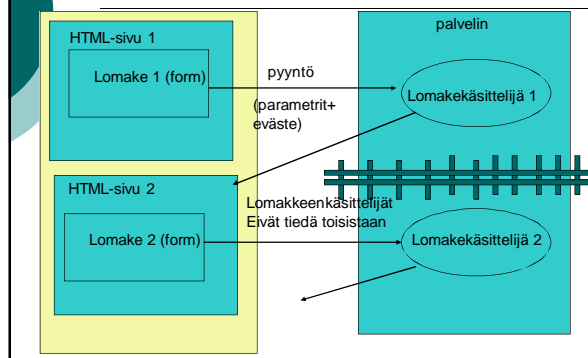
Web-sovellus

- o URL identifioi tiedoston tai ohjelman. Pyyntön mukana voidaan toimittaa evästeitä. Palvelimelle lähetetään pyynnön yhteydessä vain siltä itseltään saatu eväste.
- o Aineistopyynnön yhteydessä voidaan välittää myös parametreja:
  - lomakkeen kentiin täytetyt tiedot
  - URL:iin sisältyvät parametrit
    - o Get-pyyntössä parametrit osana URL:a
    - o Post-pyyntössä erillisenä tiedostona

Web-sovellus

Web-sovellus

Web-sovellus

- Tiedon välittäminen lomakekäsittelijältä toiselle tapahtuu selaimen kautta.
- Välitettävä tieto voi vähimmillään olla vaikkapa istuntotunnus (evästeenä, lomakkeen piilokenttänä, linkin parametrina). Istuntotunnuksen perusteella voidaan järjestää pääsy palvelimen säilyttämiin istuntokohtaisiin tietoihin.

Lomakekäsittelijä

- Kuvassa lomakekäsittelijä on piirretty yhtenä 'oliona'. Käytännössä se voi jakautua useaksi eri olioksi:
  - Pyynnön vastaanottaja
    - Tutkii parametrit ja selvittää, mitä pitää tehdä
  - Palvelun tarjoaja
    - Varsinainen toiminnallisuus, tietokantakäsittely
  - Palautteen muodostaja
    - Rakentaa palautteena tuotettavan html-sivun

Toiminta palvelimessa

- Toiminta palvelimessa:
  - Pyynnön vastaanotto
  - Käyttöoikeuden tarkistus (& istunnon tilan selvitys)
  - Pyyntöparametrien purkaminen
  - Palvelun valinta parametrien perusteella
  - Palvelun suoritus / datan haku
  - Palautteen sisällön määrittely
  - (Istunnon tilan tallennus)
  - Palautteen valmistelu asiakkaalle
  - Palautesivun muotoilu
- Huom. palvelupyynnöitä voi tulla useita samanaikaisesti

Toteutuksesta

- Ohjeistusta tarjolla Oracle tietokannalle ja Java servlet –tekniikalle, hieman myös PHP ja PostgreSQL ohjeita.
- Miksi Oracle
  - Oracle oli pitkään ainoa hallinnoitu tkhj laitoksella, ts. varmistukset yms toimivat. Helppokäyttöisin. Ei tarvitse erikseen käynnistellä. Nyt myös PostgreSQL on käytettävissä samalla tavoin.
  - Muita: MySQL
- Miksi java
  - Kurssille voi tulla Ohjelmoinnin perusteet kurssin jälkeen, jolloin Java on ainoa opittu kieli
- Miksi servletit ilman mitään kirjastoja
  - On hyvä tietää, miten homma oikeasti toimii, jotta ymmärtäisi, mitä erilaisten kirjastojen taustalla tapahtuu.
  - (JSP on käytettävissä.)